

РЕШЕНИЕ

№ 1873

гр. София, 14.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-A СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети април през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Мариана Георгиева

Членове: Виолета Йовчева
Димитър Ковачев

при участието на секретаря Емилия М. Вукадинова
като разгледа докладваното от Мариана Георгиева Въззивно гражданско дело № 20211100510770 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 от ГПК.

С решение от 10.06.2021г., постановено по гр.д. № 27689/2018г. Софийски районен съд, ГО, 160 състав, са уважени предявените от „ДЗИ-Ж.“ ЕАД срещу Н. Д. Д. обективно кумулативно съединени иски с правно основание чл. 79, ал. 1, предл. 1-во от ЗЗД, вр. чл. 313 от КЗ, вр. чл. 280 от ЗЗД за осъждане на ответницата да заплати следните суми: сумата от 887, 20 лева, представляваща 80 % от заплатените на ответника месечни и тримесечни бонуси за агенти по сключени застраховки „Живот“ с негово посредничество във връзка с договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г., сключен между „ДЗИ-Ж.“ ЕАД, в качеството на застраховател, и Н. Д. Д., в качеството на застрахователен посредник, ведно със законната лихва върху горепосочената сума, считано от предявяване на исковата молба – 30.04.2018г. до окончателното □ изплащане и сумата от 2 269, 04 лева, представляваща 80 % от всички получени допълнителни възнаграждения по договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г., сключен между „ДЗИ-Ж.“ ЕАД, в качеството на застраховател, и Н. Д. Д., в качеството на застрахователен посредник, различни от

комисионна по лични продажби, за период от шест месеца назад, считано от датата на регистрацията на спада на редовността на портфейла на ответницата под 85 %, ведно със законната лихва върху горепосочената сума, считано от предявяване на исковата молба – 30.04.2018г. до окончателното ѝ изплащане.

Срещу решението е подадена въззивна жалба от ответника Н. Д. Д., в която са релевирани оплаквания за допуснати нарушения на материалния закон. Конкретно се твърди, че вземането не е изискуемо, тъй като кредиторът не е изпълнил задължението си да уведоми длъжника за настъпилата предсрочна изискуемост на вземането. Счита, че в случая приложение следва да намерят разрешенията, дадени в Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014г. по тълкувателно дело 4/2013г. на ОСГТК на ВКС. Развити са и съображения, че вземането е погасено по давност. Поддържа, че процесното вземане за връщане на 80 % от получените бонуси има характер на неустойка, поради което и произтичащите от тази уговорка вземания се погасяват с изтичане на кратката тригодишна давност съгласно разпоредбата на чл. 111, б. „в“ от ЗЗД. С това задължение се уговаря отнапред имуществената отговорност на застрахователния агент в случай на неизпълнение на конкретно посочено договорно задължение. Ето защо счита, че така уговореното задължение за връщане на част от получените премии съдържа всички функции на неустоечна клауза – цели да осигури точно изпълнение на задължението като стимулира длъжника под страх от имуществена санкция към осъществяване на дължимия резултат; обезщетителна функция - цели компенсирание на евентуалните вреди от неизпълнение на договора и наказателна функция – каквато самият застраховател е придал, видно от съдържанието на изпратената покана за доброволно изпълнение. С оглед изложеното е направено искане за отмяна на обжалваното решение и постановяване на друго, с което предявените искове да се отхвърлят.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК насрещната страна „ДЗИ-Ж.“ ЕАД е подала отговор на въззивната жалба, с който същата се оспорва по подробно изложени съображения. Счита първоинстанционното за обосновано, като постановено в правилно приложение на материалния закон и съобразно ангажираните в производството доказателства. Поддържа становище, че предвиденото в договора връщане на суми не представлява неустойка за

неизпълнение на договорно задължение, а вземане под условие, което възниква при настъпване на определените в договора обстоятелства. Възникването на това вземане е поставено в зависимост от настъпването на едно бъдещо несигурно събитие. Сбъдването на условието е обусловено от обстоятелства, поставени извън волята на страните, което по същество представлява постигната договорка като условие по смисъла на чл. 25 от ЗЗД. Оспорва наведените във въззивната жалба съображения, че вземането се погасява с изтичане на кратката тригодишна давност по чл. 111, б. „в“ от ЗЗД, тъй като същото не е периодично плащане, нито представлява неустоечна клауза. Развити са съображения, че плащането на едномесечните и тримесечните бонуси е обусловено от сбъдването на допълнителни условия, което е несигурно събитие. Ето защо счита, че за процесното вземане е приложима общата петгодишна давност, която в случая не е била изтекла към датата на подаване на исковата молба. Аргументира извод за изискуемост на вземането с оглед представените по делото доказателства, установяващи, че поканата за доброволно изпълнение е връчена на ответницата при спазване на установените изисквания за връчване на пощенски пратки. По тези съображения е направено искане за потвърждаване на обжалваното решение.

Софийският градски съд, като прецени събраните по делото доказателства по свое убеждение и съобразно чл. 12 от ГПК във връзка с наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на въззиваемия, намира за установено следното:

Жалбата е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК и е допустима, а разгледана по същество е неоснователна.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Предявени са иски с правно основание чл. 79, ал. 1, предл. 1-во от ЗЗД, вр. чл. 313, ал. 3, вр. ал. 1 от КЗ.

На етапа на въззивното производство не е спорно, че между страните по делото е сключен договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г., изменен и допълнен с анекс № 1 от 18.01.2017г. и анекс № 2 от 25.01.2017г. към договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г., по силата на който, между „ДЗИ-Ж.“ ЕАД, в качеството на

застраховател, и Н. Д. Д., в качеството на застрахователен агент, е възникнало и съществувало валидно правоотношение по договор за застрахователно агентство, по силата на което ответницата по възлагане от застрахователя е приела при условия на възмездно и трайно изпълнение да посредничи при сключване и да обслужва застрахователни договори между застрахователя и потребителите на застрахователни услуги, като сключва и посредничи при сключването на застрахователни договори с физически и юридически лица, в съответствие с предоставените му права и лимити, и обслужва сключените застрахователни договори до момента на прекратяване на действието им. Съгласно чл. 17 от договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г., застрахователният агент има право да получава възнаграждение за продажби и обслужване на застраховки на ищцовото дружество, като според чл. 22 от същия договор размерът на възнаграждението се определя съгласно Приложение № 1 – Таблица за комисионни и възнаграждения за продажби на застраховки на „ДЗИ-Ж.“ ЕАД, което Приложение № 1 е неразделна част от договора за застрахователно агентство. От приетите по делото и неоспорени от страните анекс № 1 от 18.01.2017г. към договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г., анекс № 2 от 25.01.2017г. към договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г. и Бонусна система 2016 на „ДЗИ-Ж.“ ЕАД, се установява, че страните в производството са уговорили, че мениджърът на екип /каквото качество ответницата Н.Д. притежава по силата на сключения анекс № 2 от 25.01.2017г. към процесния договор за застрахователно агентство/ има право да получава и възнаграждение, което се формира от: 1/ субсидия, която се изплаща за срок от 6 месеца от влизане в сила на анекс № 2 от 25.01.2017г., в размер на 500 лева месечно и 2/ дялова комисионна от директния екип, съставен от агентите, лично управлявани от мениджъра на екип. Установи се също, че страните се уговорили, че мениджърът на екип продължава да получава комисионни от лични продажби, предвидени в договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г. С клаузата на чл. 2, ал. 2 от анекс № 2 страните по процесния договор за застрахователно агентство са уговорили, че при спад на общата редовност на портфейла на мениджъра на екип – личен или общ, под 85 %, изплащането на допълнителни възнаграждения по анекс № 2 от 25.01.2017г. се задържа до възстановяване на редовността, а по силата на чл. 2, ал. 3 от същия анекс е постигнато съгласие,

че при задържане на редовността под 85 % повече от три месеца, мениджърът на екип се задължава да върне 80 % от всички получени допълнителни възнаграждения, различни от комисионни по личните продажби, за период от 6 месеца назад от датата на първата регистрация на спада на редовността под описания процент.

По делото е представена и „Бонусна система 2016“ на ищцовото дружество, приета от ответницата, съгласно която на посредници, придобили право да получават стимули и сключили договори за застрахователно агентство с ищеца, следва да се изплащат през 2016г. допълнителни възнаграждения – бонуси, отчитащи количеството и качеството на извършените продажби по Ж.. Посочени са и конкретните размери на месечните и тримесечни бонуси „Ж.“ – спестовни продукти и „Ж.“ – рискови и здравни продукти. В чл. 4.2. от бонусната програма е предвидено, че в случай, че през първата застрахователна година полица изпадне в нередовност, агентът, в чийто портфейл е застраховката, връща незабавно 80 % от получените месечни и тримесечни бонуси, свързани с конкретната полица. Посочено е, че полиците ще се считат за нередовни в случай, че през първата им застрахователна година по дължима застрахователна премия /вноска/ няма осъществено плащане от договорителя в рамките на 3 последователни месеци.

Въз основа на приетото в първоинстанционното производство и неоспорено от страните заключение на съдебно-счетоводна експертиза, което следва да се кредитира като пълно и обосновано, се установява, че за периода от 17.01.2017 г. /датата на сключване на договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г./ до 15.01.2018г. /датата на прекратяване на договора/, с посредничеството на ответницата са сключени 26 броя застрахователни договори, подробно описани и представени в табличен вид в заключението на вещото лице. Установено е също, че за периода м.01.2017г. – м.01.2018г. на ответницата са изплатени, по сключени с нейно посредничество застраховки, месечни и тримесечни бонуси, бонус нови мениджъри, субсидия за мениджър на екип и продуктови бонуси в общ размер от 8 345, 16 лева, от които: 1/ месечен бонус – спестовни продукти в размер на 385, 53 лева; 2/ месечен бонус рискове и здраве в размер на 10, 70 лева; 3/ тримесечен топ-бонус в размер на 2 151, 41 лева; 4/ бонус нови

мениджъри екип в размер на 4 500 лева; и 5/ непродуктов бонус – дялови комисионни като мениджър в размер на 1 297, 52 лева. Вещото лице е посочило, че под 85 % за повече от три месеца е задържана редовността на 9 броя застрахователни договора, сключени с посредничеството на ответницата Надежда Димитрова, подробно описани в заключението. В експертизата е направен извод, че дължимите обратно от ответницата в полза на застрахователя, съгласно чл. 4.2 от Бонусна система 2016, месечни и тримесечни бонуси, получени във връзка със сключени с посредничеството на ответницата застрахователни полици, за които е установено, че са изпаднали в нередовност през първата застрахователна година за повече от три месеца, са в размер от общо 887, 20 лева, от които 104, 04 лева бонус – спестовни продукти, бонус рискови и здравни продукти в размер на 0,84 лева и 782, 32 лева тримесечен топ-бонус. В заключението е определен размерът и на дължимите обратно от ответницата в полза на застрахователя, съгласно чл. 2, ал. 3 от анекс № 2 от 25.01.2017г. към договор за застрахователно агентство № L-00007574 от 17.01.2017г., субсидии за мениджър на екип, получени във връзка с процесния договор, за 6 месеца назад от датата на първата регистрация на спада на редовността под 85 % за повече от три месеца, които възлизат на сумата от общо 2 269, 04 лева, включваща получени бонус – нови мениджъри на екип и непродуктов бонус – дялови комисионни като мениджър.

Според разпоредбата на чл. 313, ал. 1 от КЗ застрахователният агент е физическо лице или търговец, вписан в регистъра по чл. 30, ал. 1, т. 12 от Закона за Комисията за финансов надзор, което срещу възнаграждение по възлагане от застраховател извършва застрахователно посредничество от името и за сметка на застраховател. Застрахователните агенти биват обвързани и необвързани. Обвързаният застрахователен агент /какъвто вид агент е и ответникът – според уговореното в процесния договор/ не може да събира премии и да извършва плащания към потребителите на застрахователни услуги.

Съгласно чл. 4.1. от договора за застрахователно агентство основното задължение на застрахователния агент е да сключва и посредничи при сключването на застрахователни договори с физически и юридически лица, в съответствие с предоставените му права и лимити, и да обслужва сключените договори до момента на прекратяване на действието им. При осъществяването

по реда на чл. 20 от ЗЗД тълкуване на клаузата на чл. 2, ал. 3 от анекс № 2 от 25.01.2017г. към процесния договор и на клаузата на чл. 4.2. от бонусна система 2016, и предвид основното задължение на застрахователния агент, както и с оглед уговорените условия за заплащане на месечен и тримесечен бонус, които са свързани и със сроковете на полиците, т. е. с очакването на застрахователя да инкасира всички застрахователни премии /неплащането на които се отразява и на поддържания от агента застрахователен портфейл, доколкото при прекратяване на действието на сключените договори за застраховка същите на практика се изключват от застрахователния портфейл/, както и с оглед преценената от страните еквивалентност на престациите предвид техния правен интерес /чл. 9 ЗЗД/, въззивният съд приема, че изрично договореното между страните в горепосочените клаузи ответникът да дължи връщането на част от получените бонуси при задържане на редовността под 85 % повече от три месеца /чл. 2, ал. 3 от анекс № 2 от 25.01.2017г./ и при изпадане в нередовност на застрахователни полици през първата застрахователна година /чл. 4.2. от бонусна система 2016/, разкрива действителната им воля, че застрахователният агент е станал носител на вземане под условие – поставено в зависимост от бъдещо несигурно събитие /осъществяването на фактите по което зависи само от волята на трето лице – чл. 25 ЗЗД/, при сбъдването на което се внася изменение във вече настъпилите правни последици чрез точно уреждане на параметрите на имуществените отношения между страните в зависимост от момента на настъпване на въведеното условие, без налагане на предвидените в договора санкции. Възникването на задължението за връщане на съответния процент от получените месечни и тримесечни бонуси и на получените субсидии за мениджър на екип, не е обусловено от виновно неизпълнение на поетите задължения от застрахователния агент или от прекратяването на договора, а от настъпването на бъдещо несигурно събитие - неизпълнение на задълженията по застрахователните правоотношения от страна на застрахованите лица. С оглед на това съдът намира, че в случая изискуемостта на въпросното задължение е настъпила по време на действие на договора, поради което и приема, че претенцията е на договорно основание.

С оглед изложеното не може да бъде възприета тезата на жалбоподателя, че уговорката между страните за връщане от агента на 80 %

от получените от него бонуси, има характер на неустойка. Неустойката е съглашение за обезпечение на вредите от неизпълнението, без те да се доказват. Тя е проявна форма на договорната отговорност, като основните ѝ функции са обезпечителна, обезщетителна и санкционна /наказателна/. Фактическият състав за пораждане на вземане за неустойка включва изискуемост на главното задължение и неговото пълно или забавено изпълнение от страна на длъжника по договора – чл. 92, ал. 1 ЗЗД, в този смисъл е и Тълкувателно решение № 1/2009 г. на ВКС по тълк. дело № 1/2009 г., ОСТК. В случая в обсъжданите клаузи липсва уговорка между страните, че длъжникът /застрахователният агент/ следва да направи плащане на определена или определяема парична сума, ако не изпълни свое задължение по основния договор.

Настоящият съдебен състав счита за неоснователни доводите на жалбоподателя, че процесното вземане не е изискуемо, тъй като липсват доказателства за уведомяването на длъжника за обявената от кредитора предсрочна изискуемост на цялото вземане. Позоваването на разрешенията по т. 18 от Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014г. на ВКС по тълкувателно дело № 4/2013г., ОСГТК, е неотносимо, тъй като в случая не се претендират последици от уговорено връщане на парично задължение на вноски и ненастъпил краен падеж на задължението. В случая задължението за връщане на получените бонуси и субсидии не е уговорено като срочно /няма определен срок за изпълнение/, поради което длъжникът изпада в забава, след като бъде поканен от кредитора /чл. 84, ал. 2 от ЗЗД/, т.е. поканата за плащане има значение за поставяне на длъжника в забава, но не и за изискуемостта на вземането.

В разглеждания случай по отношение на процесното главно вземане е приложима общата петгодишна погасителна давност – чл. 110 ЗЗД, а не уредената в чл. 111, б. "в" и б. „в“ от ЗЗД тригодишна погасителна давност /арг. и от чл. 55, ал. 1 ЗЗД и Постановление № 1 от 28.05.1979 г. по гр. дело № 1/1979 г., Пленум на ВС/. На основание чл. 114, ал. 1 ЗЗД давността започва да тече от деня, в който вземането е станало изискуемо – в частност от деня на събдяване на уговореното условие, като най-ранната дата в случая е 26.04.2017г. /при съобразяване на датата на сключване на анекс № 2 от 25.01.2017г. и минималният тримесечен срок на задържане на редовността на

полиците под 85 %, съответно – на минималния тримесечен срок по чл. 4.2. от бонусна система 2016, при изтичането на които полиците ще се считат за нередовни/. При липсата на твърдения и данни за настъпването на обстоятелства, обосноваващи спиране и/или прекъсване на давността по смисъла на чл. 115 и 116 ЗЗД, въззивният съд намира, че исковата молба, подадена на 30.04.2018г., е депозирана преди изтичането на давността, поради което и законосъобразно първоинстанционният съд е приел, че своевременно направеното от ответника възражение за давност е неоснователно, а релевираната претенция подлежи на уважаване в пълен размер.

Като е достигнал до същите изводи първоинстанционният съд е постановил правилно решение, което следва да бъде потвърдено.

По отношение на разноските:

С оглед изхода на спора и предвид изричното искане в полза на въззиваемата страна следва да се присъдят сторените по делото разноски в общ размер на 779, 75 лева, от които 226 лева за заплатено възнаграждение на особения представител на въззивницата и 553, 75 лева адвокатско възнаграждение за предоставената правна защита и съдействие.

С оглед изхода на спора и предвид задължителните разяснения, дадени в т. 7 от Тълкувателно решение № 6 от 6.11.2013г. на ВКС по тълкувателно дело № 6/2012г., ОСГТК, въззивникът следва да бъде осъден да заплати по сметка на СГС дължимата за въззивното обжалване държавна такса в размер на 63, 12 лева, доколкото въззивното производство е инициирано чрез назначения по реда на чл. 47, ал. 6 от ГПК особен представител.

С оглед цената на всеки един от предявените иски и на основание чл. 280, ал. 3 от ГПК настоящето решение е окончателно и не подлежи на обжалване.

Така мотивиран Софийският градски съд,

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 20136001 от 10.06.2021г., постановено по гр.дело № 27689/2018г. по описа на СРС, ГО, 160 състав.

ОСЪЖДА Н. Д. Д., ЕГН *****, гр. София, бул. „*****“ №

***** ап. 16 да заплати на "ДЗИ - Ж." ЕАД, с ЕИК *****, седалище и адрес на управление гр. София, бул. „*****, на основание чл. 273, вр. чл. 78, ал. 3 от ГПК сумата от 779, 75 /седемстотин седемдесет и девет лева и 75 ст./ лева – съдебни разноси във въззивното производство.

ОСЪЖДА Н. Д. Д., ЕГН *****, гр. София, бул. „*****“ № ***** ап. 16 на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК да заплати в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на Софийски градски съд сумата от 63, 12 /шестдесет и три лева и 12 ст./ лева, представляваща дължима държавна такса за въззивното производство.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____